

[Socialministeren]

Når man taler om en socialindkomstgrænse på 168.000 kr., synes jeg, man skal være klar på, at socialindkomsten er et 2 år gammelt indkomstbegreb. Det vil sige, at vi ser det i forhold til en aktuell indkomst på ca. 200.000 kr., så det kan i hvert fald ikke være de lave indkomster, man herigennem rammer.

Jeg har med interesse lyttet til de mange bemærkninger, der har været til hr. Fogh Rasmussens artikel her til morgen. Jeg har læst artiklen med stor interesse, og så har jeg i øvrigt ikke flere kommentarer til det!

Agerschou (SF):

Jeg kan se, at hr. Henrik Toft ikke gør mine til at bevæge sig op fra sin plads, og derfor vil jeg gerne gentage hr. Tinnings spørgsmål: er de synspunkter, hr. Fogh Rasmussen fra venstre netop i dag – det kan da ikke være tilfældigt – har fået offentliggjort, venstres officielle synspunkter, eller er der bare tale om en fraktion, som hr. Fogh Rasmussen er i gang med at danne? Det var hr. Tinnings teori. Jeg kunne godt komme med en anden teori, nemlig at hr. Fogh Rasmussen tilfældigvis i mandags har holdt en tale i en forældreforening et eller andet sted. Jeg synes, det er af interesse at få afklaret, om det er venstres officielle synspunkter, der er givet udtryk for i den artikel, eller om det bare er en tilfældig måde at udtrykke sig på, noget, der mere eller mindre er sket ved en fejltalelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 34:

Forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familieydelse. (Afskaffelse af adgangen til at fravige socialindkomsten som beregningsgrundlag).

(Fremsat 12/10 83).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Erik B. Smith (S):

Vedrørende sociale kontante ydelser, udbetalt efter et bestemt indkomstgrundlag, indeholder lovgivningen, det tror jeg er helt uden undtagelse, en sikkerhedsventil, der giver ret til at ændre ydelsen, hvis forudsætningerne, det vil sige indkomstgrundlaget, ændres væsentligt. Bliver indkomsten højere end forventet, behøver samfundet ikke at udbetale ydelsen på det fastsatte niveau, men bliver indkomsten væsentlig lavere end forventet, så har borgeren behov for en højere ydelse. Det er et rigtigt og et godt princip, ikke mindst i sociallovgivningen.

Socialministerens forslag her medfører en besparelse på 20 mill. kr. og, som han siger, en administrativ lettelse for kommunerne. Det fremgår af bemærkningerne, at kommunerne administrerer bestemmelsen, således at et fald i den forventede indkomst betyder en højere ydelse, mens det modsatte finder sted i et mindre omfang. Det, vi skal tage stilling til, er altså, om borgerens behov for en højere socialydelse på grund af en væsentlig ændret, en væsentlig lavere indkomst, skal berettige til en ydelse, eller om vi skal ignorere dette behov.

Hvem er det, vi snakker om? Det synes jeg er et udmærket udgangspunkt. Da der er tale om væsentlige indtægtsnedgange, må man have lov at sige, at det eksempelvis er familier, der mister en forsørgerindtægt, familier, hvor den ene eller begge forsørgerne bliver arbejdsløse eller længerevarende syge og skal have sygedagpenge. Eller hvad med dem på bistandshjælp?

Man spørger uvilkårligt sig selv, om dette er rimeligt. Ministeren anfører i sin fremsættelse, at der er tale om en administrativ lettelse, og det er unægtelig et argument med perspektiver. Jeg mener, at man i den yderste konsekvens burde afskaffe loven; det ville være det nemmeste for kommunerne.

[Erik B. Smith]

Jeg håber, man er helt klar over, at socialdemokratiet er imod lovforslaget. Vi kan ikke tilbageholde en stille forundring over, at det igen er lykkedes ministeren at fremsætte et besparelsesforslag, der vender den tunge ende nedad.

Agnete Laustsen (KF):

Som det var tilfældet ved det foregående lovforslag om aftrapning af børnetilskud, rummer dette forslag en statslig besparelse, hvortil kommer – det er i dette tilfælde det primære – ifølge bemærkningerne en administrativ lettelse for kommunerne. Det oplyses dog ikke, om denne lettelse vil give sig udtryk i en personalereduktion, men det kan vi måske få oplyst under udvalgsbehandlingen.

Ingen af os kan vel være uvidende om, at de mange muligheder, der i dag eksisterer for omberegning af socialindkomsten, betyder et ganske betragteligt administrativt besvær for kommunerne samt en usikkerhed hos modtagerne af diverse tilskud, og vi kan på denne baggrund anbefale en positiv udvalgsbehandling.

Henrik Toft (V):

Det er et forholdsvis lille forslag, der her skal tages stilling til. Der findes mange eksempler på, at der har været spekuleret i bestemmelsen, og det har ført til, at nogle har fået udbetalt børnetilskud uberettiget. Der er tale om en administrativ forenkling, hvor man ikke kommer til at forskudsbetale til nogen, der ikke har ret til det. Venstre kan støtte forslaget.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Jeg har to helt korte spørgsmål til hr. Henrik Toft.

Hr. Henrik Toft siger, at der findes mange eksempler på, at der er blevet spekuleret i denne bestemmelse. Jeg vil spørge, om hr. Henrik Toft vil nævne nogle af dem her fra talerstolen eller i det mindste love at fremlægge dem skriftligt i folketingets socialudvalg, naturligvis – det gælder alle sådanne diskussioner – i anonymiseret form, sådan at ethvert hensyn til disse folk bliver taget. Vil hr. Henrik Toft være så venlig at dokumentere sine påstande om, at der er masser af ek-

sempler på, at der er blevet spekuleret i disse bestemmelser for at opnå børnetilskud?

Det andet spørgsmål er i den polemiske afdeling. Jeg vil bare spørge hr. Henrik Toft, om han kan oplyse, om hr. Fogh Rasmussen er enig i hr. Henrik Tofts indlæg.

(Kort bemærkning).

Henrik Toft (V):

Det sidste er jeg afskåret fra at svare på, da venstres gruppemøder er hemmelige. Jeg kan sige til hr. Tinning, at jeg kender eksempler som nævnt, men lige så vel som det gælder skattelovgivningen, gælder det også sociallovgivningen: det er anonymt, som hr. Tinning siger.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Hr. Henrik Toft må vide lige så godt som jeg, at hvis han ville give folketingets socialudvalg på skrift eksempler på det, han heroppe har stået og påstået, så kan det lade sig gøre, selvfølgelig med det nødvendige hensyn til de folk, det drejer sig om, således at anonymiseringen bliver opretholdt. Det, jeg beder hr. Henrik Toft om, er simpelt hen, at hvis man siger A og stiller sig herop og slynger en påstand ud i luften, som hedder: der er masser af eksempler på, at der bliver snydt med dette, så må man også sige B, nemlig: nu skal I bare se, det har jeg her. Hvem i alverden er tjent med, at vi får at vide, at der er masser af eksempler? Vi kender dem alle sammen. Jeg kender også nogle, men I må ikke få dem at vide, for det er nemlig en hemmelighed!

(Kort bemærkning).

Henrik Toft (V):

Jeg vil gerne takke hr. Tinning, fordi han bekræftede, at han også kendte eksempler i lighed med, hvad jeg gav udtryk for.

(Kort bemærkning).

Erik B. Smith (S):

Hvis ikke hr. Henrik Toft fremlægger eksemplerne i folketingets socialudvalg i anonymiseret form, så må vi konstatere, at regeringens politik på dette område er slået vældig godt igennem. Først ser vi et lovforslag,

[Erik B. Smith]

hvor man siger, at man af hensyn til, at nogle trænger til et lille puf, sådan at de selv kommer til at klare sig, man mistænkeliggør gruppen, kører en besparelspolitik igennem. Nu er der en anden gruppe, der skal mistænkeliggøres, nemlig dem, der får børnetilskud. Det er en helt urimelig form, og vi må bede hr. Henrik Toft om at fremlægge de eksempler. Ellers må vi sige, at det er politikken at mistænkeliggøre folk, der oppebærer sociale ydelser.

(Kort bemærkning).

Henrik Toft (V):

Jeg synes, det er en meget stor polemik at føre om et forslag, der drejer sig om en besparelse på 20 mill. kr.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Ja, det siger mere om hr. Henrik Tofts foragt for de almindelige mennesker, det vedrører, end det siger noget om noget som helst andet.

Jeg vil godt bede socialministeren hjælpe os med at få tingene en smule på rette vej. Det kan forekomme usædvanligt, det er det også, men jeg mener egentlig også, vi er et usædvanligt sted. Jeg vil godt bede socialministeren med det samme – det ville være det bedste, det kan godt være, at socialministeren helst vil vente, men så når det bliver socialministerens tur – fortælle os andre krystalklart: kender socialministeren eller socialministeriet eksempler som de af hr. Henrik Toft omtalte? Jeg vil nemlig godt vide, om det kun er hr. Henrik Tofts stilling eller det er hele socialministeriets, måske regeringens stilling, der bygger på eksempler, vi andre ikke kan få noget at vide om.

(Kort bemærkning).

Erik B. Smith (S):

Hr. Henrik Toft siger, at det er en stor debat om et lille emne, men man slår generelt ud og mistænkeliggør de grupper, der modtager sociale ydelser, uden at komme med så meget som skyggen af bevis for, hvad det er, man helt konkret tænker på.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Vi er tilbage til talerrækken.

Agerschou (SF):

Foruden forslaget om forringelse af børnetilskudsordningen, som vi behandlede for et øjeblik siden, har socialministeren fremsat dette forslag, der specielt skal ramme en mindre gruppe børnefamilier.

Det er sådan, at ved beregning af børnetilskud bruges socialindkomsten som grundlag. Imidlertid er der i den eksisterende lovgivning mulighed for at fravige socialindkomsten, hvis de pågældendes økonomiske forhold har ændret sig, og i stedet bruge den fremtidige indkomst. Det er den mulighed, socialministeren gerne vil have afskaffet. Det kommer især til at gå ud over folk, der er blevet syge eller arbejdsløse, kommet på kontanthjælp og på den måde væsentligt har fået ændret deres indtægtsforhold.

Hvis socialministeren får held med sit forhavende, skal de pågældendes børnetilskud altså beregnes på et grundlag, der er helt urealistisk i forhold til disse familiers aktuelle økonomiske situation. Det er naturligvis helt uacceptabelt, og det kan SF under ingen omstændigheder medvirke til.

Vi ved godt, at forslaget oprindelig kommer fra nogle kommuner, der mener, at den nuværende ordning er for tung at administrere. Det er meget muligt, men så må man finde en lettere måde at administrere den på, der ikke går ud over nogle ganske bestemte grupper.

Modsat hr. Erik B. Smith undrer jeg mig ikke over, at socialministeren nok en gang kommer med et forslag, der vender den tunge ende nedad. Forslaget er blot et udtryk for den konservative regerings almindelige jagt på familier, der ikke har meget i forvejen.

Jeg vil også gerne ligesom både hr. Erik B. Smith og hr. Tinning have opklaret via et spørgsmål til socialministeren: Er årsagen til dette forslag den, hr. Henrik Toft fra venstre nævnte, nemlig at der uretmæssigt er spekuleret i at opnå børnetilskud?

Birgith Mogensen (CD):

Regeringen inklusive CD mener ikke, at man bør fravige socialindkomsten som beregningsgrundlag for tildeling af børnetilskud og andre familiedydelser. Socialindkomsten er som vurderingsgrundlag det mest retfærdige i så henseende. Det samme mener et stort an-

[Birgith Mogensen]

tal kommuner, der samtidig har erfaring for, at en fravigelsesadgang giver en uforholdsmæssig og unødvendig stor, bekostelig mer-administration.

CD kan tilslutte sig lovforslaget.

Tove Niemann (FP):

Et af fremskridtspartiets vigtigste program-punkter har været en forenkling af lovgivningen, og da dette lovforslag hovedsagelig har det sigte at komme en uforholdsmæssig stor kommunal meradministration til livs, vil vi naturligvis gå meget positivt ind i udvalgsarbejdet. Især da man ustandselig – det er vist ikke noget, jeg behøver at bevise – hører om, at de kommunale sociale forvaltninger er overbebyrdet med arbejde.

Lone Dybkjær (RV):

Det radikale venstre er modstander af den besparelse, der ligger i dette lovforslag. Med det mener jeg, at vi er modstandere af, at man ikke, hvis man har en markant indtægtsnedgang, kan få ændret grundlaget for udbetaling af børnetilskud. Vi mener, at 2 år er for lang tid at vente på at få ydelserne justeret.

Vi er på den anden side positive over for at kigge på, hvilke administrative forenklinger vi kan lave på dette felt, men det skal altså ses i lyset af, at vi mener, at når der er tale om væsentlige indtægtsnedgange i socialindkomsten, skal det være muligt at få ydelsen reguleret umiddelbart; man skal ikke vente i 2 år.

Tinning (VS):

Så faldt det også til jorden – stort set da – og godt det samme. Vi stemmer selvfølgelig imod, fordi det er udtryk for en, desværre ikke engang usædvanlig, men i hvert fald temmelig gennemført kynisme.

Jeg ved ikke, om fru Lone Dybkjær måske kunne fortælle lidt mere om, hvad der kunne forventes at komme ud af de forhandlinger, hun lagde op til. Fru Lone Dybkjær sagde, så vidt jeg forstod, at lovforslaget kunne det radikale venstre ikke give sin tilslutning, men man ville godt kigge på mulige administrative forenklinger. Nu er jeg jo ikke ligefrem vant til at indgå i forhandlinger med socialministeren, men jeg har alligevel en vis fornemmelse for, hvordan sådan noget foregår.

I dag er det sådan, at hvis der er tale om en indtægtsnedgang på 5 pct. eller derover, har man adgang til at få lavet en omberegning. En administrativ forenkling – i den almindelige forhandlingstradition – ville være f.eks. at ændre de 5 pct. til 10 pct. Det vil reducere det administrative merarbejde, det vil hjælpe kommunerne. Det vil selvfølgelig ikke hjælpe de familier, det drejer sig om, men sådan kan det gå. Jeg vil godt spørge, om fru Lone Dybkjær måske kan sige noget om, om man har diskuteret mulige konkrete ændringer, f.eks. sådan én – og så selvfølgelig helst tage afstand fra den i samme åndedrag. Så ville jeg blive rigtig glad.

Til allersidst skal jeg bare undre mig lidt over fru Birgith Mogensens retfærdighedsbegreb. Hun talte om, at det skulle være mere retfærdigt at bruge socialindkomsten. Jeg har altså svært ved at se det retfærdige i, at man bruger en eller anden indkomst som konstateret for 2 år siden.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Det er et svar til hr. Tinning. Jeg har ikke nogen konkrete forslag til, hvordan man kan forestille sig administrative forenklinger. Dette lovforslag udmærker sig ved at være usædvanlig kortfattet i sin argumentation. Jeg går ud fra, at vi under udvalgsarbejdet kan få oplyst, hvem det er, der får ændret, hvor mange det er, der får ændret, hvilke beløb det handler om osv. På den basis vil vi tage stilling til, om vi kan forestille os, der kan skabes nogle administrative forenklinger.

Socialministeren (Palle Simonsen):

Jeg synes, man svinger sig meget højt op i debatten om dette forslag. Det, det drejer sig om – det synes jeg måske er nødvendigt at pointere for ligesom at komme ned på jorden – er at forsøge at løse nogle meget store administrative problemer for kommunerne.

Jeg kan da godt forstå de tanker, som hr. Erik B. Smith nævner i forbindelse med folk, der går stærkt ned i indkomst, og jeg synes, man må bore noget dybere i det i udvalget. Men det spørgsmål, man kan stille sig, og det, som jeg også mener er vigtigt at få undersøgt nærmere under udvalgsarbejdet, er: hvad så med alle dem, der egentlig ikke skul-

[Socialministeren]

le have haft børnetilskud på grund af en indkomst, som var betydelig højere?

Det spørgsmål, som kommunerne stiller i stadig stigende omfang, er: skal man til at gennemføre omberegninger for samtlige for at få de børnetilskud hjem, som egentlig ikke skulle have været tildelt, fordi der er tale om en 2 år gammel indkomst? Det er det faktiske problem, det drejer sig om, og egentlig ikke noget besparelsesforslag overhovedet.

Jeg håber på, at man i udvalget vil gå dybere ind i materien, så vi på den måde forhåbentlig kan få løst sagen, så der bliver tale om en forenkling – men også på en sådan måde, at det ikke går ud over nogen, det ikke skulle være gået ud over.

(Kort bemærkning).

Erik B. Smith (S):

Jeg vil gerne spørge socialministeren, om ikke det er sådan allerede efter de gældende regler, at det, der giver adgang til omberegning, er væsentlige indkomståndringer. Det er det, ministeren vil have fjernet i sit forslag, sådan at uanset hvordan indkomståndringen måtte være, er det den forventede fremtidige socialindkomst, man lægger til grund.

Tinning (VS):

Som mange af os ved, er socialministeren et meget høfligt menneske. Socialministeren undlod at svare på et spørgsmål, jeg stillede direkte til socialministeren. Det kan skyldes to ting, enten en helt bevidst politisk hensigt eller en almindelig menneskelig forglemmelse – formentlig det sidste. Det, jeg spurgte om, havde baggrund i, at hr. Henrik Toft stillede sig herop og sagde: vi kender jo eksempler på misbrug af disse bestemmelser, misbrug, der har haft til formål at opnå børnetilskud. På den baggrund spurgte jeg socialministeren: kender man sådanne eksempler i socialministeriet, ja eller nej? Jeg bad ikke engang om at få dem at se – vi kan i første omgang prøve at få hr. Henrik Tofts at se – men spurgte bare: kender man sådanne eksempler i socialministeriet, ja eller nej?

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 29:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Ophævelse af varighedsbegrænsningen i § 37).

Af Erik B. Smith (S) m.fl.

(Fremsat 2/10 83).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Palle Simonsen):

Lad mig begynde med at fremsætte nogle kommentarer til forslagsstillernes bemærkninger til lovforslaget.

Det hedder heri, at socialministeriets skøn over antallet af familier, der ville blive berørt af 9 måneders reglen, har vist sig ikke at holde stik. Hertil er at sige, at socialministeriet ved lovforslagets udarbejdelse for ca. 1 år siden på baggrund af statistikken for 1981 skønnede, at ca. 25.000 ville blive berørt af 9 måneders reglen ved lovens ikrafttræden pr. 1. januar 1983. Det blev forudsat dengang, at til- og afgang af personer vedrørende § 37, stk. 4, i løbet af året ville være af samme størrelse, idet der ikke forelå oplysninger, som muliggjorde et skøn over til- og afgang. Statistikken for 1982 bekræfter stort set, at ca. 25.000 blev overført til § 37, stk. 4, ved lovens ikrafttræden, men tallene viser også, at der i perioden januar-juni har været en større tilgang end afgang af kontanthjælpsmodtagere, og det er således rigtigt, at ca. 43.000 familier i juni måned 1983 modtog hjælp efter bistandslovens § 37, stk. 4.

Det nævnes endvidere i bemærkningerne, at det gennem eksempler i dagspressen og fra socialforvaltningerne er blevet klart, at en række familier, hovedsagelig enlige kvinder